

Tavoite

Projektin kuluessa luodaan omaishoitajille sopiva sijaishoitomalli yhdessä omaishoitajan kanssa. Tavoitteena kehittää yhdistyksen palveluja omaishoitajia tukeviksi yksilöllisen, joustavan, tasavertaisesti työskentelevän ammattitaitoisen sijaishoitajatoiminnan avulla. Myös vaikeina vuorokauden aikoina, iltaisin ja viikonloppuisin. Tavoitteena, vakiinnuttaa omaishoitajien sijaistoiminta yhdistyksen tai Kokkolan kaupungin toiminnaksi.

Sijaishoito palvelurakennetta täydennetään omaishoitajien osallistumismahdollisuuksien lisäämisellä, innostaen omaishoitajia kuntoutusryhmiin, kannustaen omaishoitajia ylläpitämään aikaisempia harrastuksia ja osallistumaan vertaisryhmiin, leiripäiviin, opetuksellisiin tilaisuuksiin, sekä yhdistyksen järjestämiin matkoihin. Ennaltaehkäistään omaishoitajien sosiaalista syrjäytymistä ja ylläpitää omaishoitajien fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia.

Toteutus

Palkattiin ammattitaitoista hoito- ja sosiaalialan henkilöitä toteuttamaan projektia. Sijaishoitoa toteutettiin omaishoitajien ja -hoidettavien toivomalla tavalla heidän tarpeidensa pohjalta. Pyrittiin työskentelemään tasavertaisesti omaishoitajan kanssa. Omaishoitaja toimi työnohjaajana tuntiessaan hoidettavan yksilölliset hoidontarpeet parhaiten.

Hoitoalan koulutuksesta kiinnostuneet harjoittelijat ja sosiaali- ja hoitoalan opiskelijat ovat olleet mukana toteutuksessa mm. erill. ryhmätoiminnoissa ja ylimääräisenä maksuttomana apuna perheissä.

Toimintaa toteutettiin yhteistyössä muiden omaishoitoperheiden parissa työskentelevien ammattihenkilöiden kanssa. Koko projektin toiminnan aikana on oltu tiiviissä yhteistyössä Kokkolan kaupungin vanhus - ja vammaispalvelupäälliköiden kanssa. Toiminnasta on raportoitu erilaisissa palaverissa ja yleisissä koulutustilaisuuksissa.

Projektin toiminnan aikana on sijaishoitopalvelurakennetta täydennetty omaishoitajien osallistumismahdollisuuksien lisäämisellä. On kannustettu omaishoitajia ylläpitämään aikaisempia harrastuksia ja osallistumaan kuntoutus- ja vertaisryhmiin, leiripäiviin, matkoille, retkille ja opetuksellisiin tilaisuuksiin esim. lähettämällä sijaishoitaja kotiin toiminnan ajaksi ja järjestetty erilaisia tapahtumia. Omaishoitaja on voinut aina kääntyä yhdistyksen puoleen, jos osallistuminen toimintaan on ollut vaikeaa hoidon järjestämisen kannalta.

Sijaishoitaja on ollut perheessä ennalta sovitun ajan, vähintään kuitenkin 1h. Pääpaino sijaishoidossa on ollut omaishoidettavan hoidon toteutuminen, jotta omaishoitaja voi turvallisesti jättää läheisensä kotiin ammattitaitoisen henkilön kanssa.

Tulokset

Tämänkaltaiselle sijaishoidolle on ollut suuri tarve ja toiminnan edetessä sijaishoidon tarve on kasvanut huomattavasti. Omaishoitoperheissä on hoidollisesti raskaita tilanteita ja lähes laitoshoitokuntoisia omaishoidettavia. Omaishoitajat eivät ole voineet osallistua omiin esim harrastuksiinsa tai perhejuhliin, koska heille sopivaa kotihoitoa ei ole ollut tarjolla. Siitäkin syystä omaishoitotilanteissa olevien perheiden sosiaalinen verkosto on vuosien myötä kutistunut olemattomiin. Perheiden on ollut lähes mahdotonta saada tarvittavaa apua iltaisin ja viikonloppuisin. Sairaalat ja terveyskeskukset kotiuttavat yleensä (perjantai-sunnuntai) asiakkaitaan, jolloin kunnallisen kotipalvelun on lähes mahdotonta järjestää apua perheeseen. Siihen tarvitaan joustavaa ja nopeaa toimintaa avun järjestämiseksi.

Olemme tähän mennessä antaneet sijaishoitopalvelua 68:lle perheelle. Näistä kymmenen perhettä tarvitsi apua jopa joka päivä, myös viikonloppuna. Tällä olemme paikanneet kaupungin huonoa palvelurakennetta.

v.2004 asiakk. 31 kotikäyntejä maksullisia 1190 hoitotunteja 2294 ilm.tukik. 94.
v.2005 asiakk.47 kotikäyntejä maksullisia 2363 hoitotunteja 3842 ilm. tukik.256
v.2006 asiakk. 52 kotikäyntejä maksullisia 2398 hoitotunteja 3893 ilm.tukik.252

Maksuttomilla kotikäynneillä projektikoordinaattori ja –sihteeri kävivät joko yhdessä tai erikseen. Näillä tukikäynneillä opastettiin, ohjattiin ja tuettiin omaishoitajuudessa. Motivoitiin vapaan pitämiseen hoitotyöstä, oman kunnan huolehtimiseen, kerrottiin kuntoutusryhmistä, heille sopivista tapahtumista. Opastettiin kohdennetuille tuetuille lomille hakemiseen ja lähtemiseen. Kerrottiin muista toimijoista ja annettiin yhteystietoja ja autettiin omaishoidontuen, KELAN erityishoitotuen, kuljetuspalvelujen, apuvälineiden, henkilökohtaisen avustajan hakemisissa, sekä valitusten tekemisissä. Toimitettiin kaavakkeita asiakkaalle ja eteenpäin asianomaiselle käsittelijälle. Toimistolla omaishoidon asiakkaita kävi lisääntyvässä määrin projektin edetessä. Puhelinohjaus ja –neuvonta nousi tehtäessä asiakaskyselyjä palvelumuotona yhdeksi tärkeimmistä palveluista, olemme olleet tavoitettavissa ja kynnys ottaa yhteyttä on ollut matala. Asiakasperheitä kolmen vuoden projektin aikana on ollut yhteensä 230.

Mistä projektissa oli kyse?

Projektissa oli kyse omaishoitajuuden raskauden ja ongelmallisuuden esille tuomisesta ja tiedottamisesta, päättäjien tietoisuuteen tuomisesta ja palvelurakenteessa olevien puutteiden paikkaamisesta ja yhteistyöneuvotteluista niiden parantamiseksi. Omaishoitajien aktiivisuuden, oman kunnan huolehtimisen ja omaishoidon mielekkyyden ja arvostuksen parantaminen. Omaishoitoperheiden elämänlaadun ja sosiaalisten verkostojen kasvattaminen.

Kohderyhmä

Erilaisissa omaishoitotilanteissa olevat perheet.

Eläkeikäiset aviopuolisoitaan hoitavat- sekä työikäiset omaishoitajat. Päivittäin vanhemmistaan huolehtivat omaishoitovastuussa olevat aikuiset lapset, kehitysvammaisten lasten vanhemmat.

Kokkolan kaupungin perusturva: Yhdistyksen työntekijät ovat olleet osaltaan lisätyövoimana helpottamassa vaikeaa tilannetta kaupungin kotipalvelussa ja täydentämässä kaupungin kotipalvelutyöntekijöiden vajausta.

Yhdistyksen kaikki jäsenet (230) projektin tiedottamisen kautta. Jäsenet yleensä ovat kiinnostuneita ja valveutuneita hyödyntämään projektista saatavaa uutta toimintamallia. Jäsenen on helpompi lähestyä yhdistyksen työntekijöitä.

Yhteistyökumppanit ja kuvaus yhteistyöstä

Kokkolan kaupunki; osarahoitus, yhteistyöneuvottelut, yhteistyö omaishoidosta vastaavien kanssa. On ollut mukana erilaisten koulutustilaisuuksien toteuttamisessa.

Seurakunta; Kokkola, Kälviä ja Lohtaja. Yhteiset leiripäivät, kirkkotilaisuudet ja yhteistyö diakoniatyöstä vastaavien henkilöiden kanssa. Kokkolan seurakuntayhtymä on avustanut toimintaa taloudellisesti.

Kalajoen kristillinen opisto: Omaishoitajien voimavarapäivät.

Medirex ja Orto-Medi ; yhteistyössä yhdistyksen kanssa tukeneet kuntoutuksessa olevien omaishoitajien virkistystä taloudellisesti.

Työvoimatoimisto; työntekijöiden ja harjoittelijoiden sekä aikuisopiskelijoiden välittäminen.

Keski-Pohjanmaan keskussairaala ja Kokkolanseudun terveyskeskus kuntayhtymä; kotiuttamispalaverit ja hoitoneuvottelut

Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri: Muistihäiriö ja dementia-sopeutumisvalmennuskoulutus

Terveystuolto-oppilaitos; opiskelijoiden päättötyöt ja ohjaus, omaishoitajien hellimis- ja virkistymispäivät

Eri potilasjärjestöt; yhteiset tapaamiset ja tiedotustilaisuudet, projektista tiedottaminen

- Alzheimer-yhdistys
- Syöpäyhdistys
- Parkinson-yhdistys
- Invalidi-yhdistys

Ikääntyvien toimintakykyhanke ”kun hakkaat itse halkosi, ne lämmittävät sinut kahdesti” Kuntoneuvola Kunto; omaishoitajien kuntoutus

Kanto-hanke; yhdistysten välinen yhteistyö

Askel-projekti; yhteinen koulutus/harjoittelu

Noste-koulutus; harjoittelu/työelämään ohjaus

Myötätuuli-projekti: Maahanmuuttajien työharjoittelut, työntekijöiden ja työharjoittelijoiden välittäminen.

Mitkä seikat auttoivat tavoitteiden saavuttamista

Projektista ja yhdistyksen toiminnasta on jaettu laajasti tietoa esitteillä, tapahtumiin osallistumisilla ja projektin esittelemisellä yleiseen tietouteen. Todella hyvä ja toimiva yhteistyöverkosto koulujen ja työvoimatoimiston kanssa työntekijöiden saamiseksi. Toiminta on ollut laajaa ja haastavaa, jonka vuoksi työntekijät ovat olleet motivoituneita, jaksaneet joustavuutta vaatineessa työssään ja työn kautta oppineet arvostamaan omaishoitajuutta. Projektin edetessä, etenkin viimeisenä vuotena, yhteistyö muiden omaishoitoperheiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa on ollut hedelmällistä ja on saatu parannusta omaishoitotilanteessa olevien perheiden elämäntilanteen parantamiseksi. Toiminnastamme ovat jakaneet tietoa omaishoitajat toisilleen, palvelutalojen henkilökunta, terveyskeskuksen ja keskussairaalan sosiaalityöntekijät, dementiahoitajat, kuntahoitajat, kotisairaanhoidajat ja kaupungin kotipalveluohjaajat, sosiaalityöntekijät, kotiuttajasairaanhoidajat. Paikallisradiot, -TV sekä alueelliset että paikallislehdet ovat olleet kiitettävästi kiinnostuneita toiminnastamme omaishoitajuuden esille tuomiseksi.

Mitkä seikat vaikeuttivat tavoitteiden saavuttamista

Kunnan omaishoidosta vastaavien ja projektityöntekijöiden näkemys omaishoitajien tilanteesta on osin kaukanakin toisistaan. Kunnan taholta omaishoitoperheiden todellisia ongelmia ei aina nähdä tai ei haluta tunnustaa rahojen ja resurssien puutteen vuoksi. Tämä on aiheuttanut näkemuseroja toiminnassamme.

Yhteistyön alulle saaminen kunnallisen ja yksityisen palveluntuottajien kanssa. Ohjausryhmän puuttuminen. Yhdistyksen hallituksen ohjaus, Henkilökunnan työnohjauksen puuttuminen. Tarvittavien työvälineiden puute; vanhentunut tietotekniikka. Budjettiin oli varattu lähinnä vain työntekijöiden palkat. Huonot fyysiset työolosuhteet, uuien tilojen etsiminen ja muuttaminen, veivät työaikaa pois projektista. Työterveyshuollon puuttuminen.

Lyhyt kuvaus projektin seurannan organisoinnista ja toteutuksesta

Projektin etenemistä on seurattu tiiviisti hallituksen toimesta, selvitetty projektin toimintaa hallitukselle säännöllisesti. Asiakastyytyväisyyskyselyt, tukikäynnit, välitön palaute. Omat väliarviointit, mitä saavutettu, mitä tekemättä. Neljännesvuosittaiset selvitykset RAY:lle.

Projektin keskeisimmät tulokset, innovatiiviot

Työntekijöiden tavoitettavuus nopeasti puhelimitse; tutkimustuloksessa ylivoimaisesti tärkeimpänä asiana yhdistyksen toiminnassa pidettiin kontaktin saamista puhelimitse, jota arvosti 68/95 omaishoitajasta. Lupausten ja sopimusten pitäminen, luottamuksellisuus olivat omaishoitajan mielestä tärkeitä asioita. Ne voidaan osittain käsittää myös samaksi asiaksi, joista on erotettavissa tietenkin vaitiolovelvollisuus.

Palveluiden yksilöllisyys ja erityistarpeiden huomioiminen oli arvokasta omaishoitajan mielestä. Asiakkaan tarpeita vastaavan viriketoiminnan toteuttaminen tuli seuraavaksi. Omaishoitajat arvostivat avunsaannin nopeutta. Tärkeäksi avuntarpeeseen omaishoitajat määrittivät sijaishoidon, jota he saivat eniten kotiin annettavista palveluista. Apua kaivattiin myös siivouksessa, ruoanlaitossa, kylvetyksessä sekä hoitotoimenpiteissä ja lääkkeiden annostelussa. Saman työntekijän pysyvyyttä arvostettiin. Työntekijän luonteenpiirteistä tärkeänä pidettiin palvelualttiutta, ystävällisyyttä, empaattisuutta ja yhteistyökykyä. Työntekijältä toivottiin kiireettömyyttä ja aikaa hoidettavalle.

Toimintamalliksi on vakiintunut omaishoitoperheisiin suuntautuva sijaispalvelu, joka toimii asiakaslähtöisesti, tasavertaisuuden periaatteella, kiireettömästi ja luottamuksellisesti. Luotettavaksi koettu työntekijä mahdollistaa toimimisen omaishoitajan eduksi saaden aikaan yhteistyöverkostoja ja muita toimijoita mukaan asiakaslähtöisen toiminnan toteuttamiseksi.

Omaishoitajien määrän lisääntyminen ja toiminnan tarpeen jatkuva kasvaminen asettaa suuria haasteita ja laatuvaatimuksia palveluntuottajille. Laitoshiitoon liian aikaisin joutumista voidaan tuntuvasti siirtää oikea-aikaisen ja riittävien tukitoimien avulla. Meidät yllätti se, että kotihoitoon ei panosteta tarpeeksi varoja, aikaa eikä työntekijöitä. Kotihoitoa ei ole saatu kehitettyä riittävän nopeasti suhteessa omaishoitajien lisääntyvään määrään.

Projektin keskeisimmät suoritteet (Julkaisut, koulutustilaisuudet)

OMAA- projektiesite, Yhdistyksen esite

Käyntikortit

Projektin aikana valmistuivat yhdistykselle omat kotisivut;

www.kokkolanomaishoitajat.kpnet.com

Asiakasrekisteri; joka on suunniteltu uusia projekteja varten, omaishoitajien erityistyhmiä kokoamista varten.

Uudet esitteet

Opinnäytetyö 2005; Hanna Backman, Katja Kankaanpää, Noora Luokkala

Työssäkäyviä omaishoitajien arjessa jaksaminen

Opinnäytetyö 2006; Krista Kinnunen

Kokkolanseudun Omaishoitajat ja Läheiset ry

Huhdantie 64

67100 KOKKOLA

puh: 06-822 6725

sähköp: omaishoitajat.kokkola@koh.kpnet.com

7.10.2004 Koulutustilaisuus; Ajankohtaista omaishoidossa, sosiaali- ja terveydenhoito Oppilaitos
Omaishoidon tulevaisuus Kokkolassa seminaari

Arviointi ja arviointimenetelmät

Projektin aikana suoritettu välikyselyjä ja palautetta tapahtumien onnistumisista (risuja ja ruusuja). Palautetta kysely mm. puhelinkeskustelujen ja tukikäyntien yhteydessä mm. sijaishoidosta.

Projektin puolivälissä lähetettiin kaikille jäsenille kysely, jonka tarkoituksena oli kartoittaa yhdistyksen tarpeellisuudesta ja hyödyllisyydestä Kokkolanseudun alueella. Kyselyjä lähetettiin 180 ohessa palautuskuori ja postimerkki, kyselyyn vastasi 95 henkilöä.

Laadittu asiakaskysely kaikille sijaishoitoa saaneille perheille ja eniten muita tukipalveluja käyttäneille omaishoitoperheille koko projektin ajalta. Haastattelun suorittaa sosionomiopiskelija harjoittelutehtävänä.
